

Drága Édesanyám!

Kívánom Istentől, hogy levelem jó egészségben találja. Végre vége a két napos állandó götykölődésnek, visszafelé vonattal megyek! Megnyugvása érdekében előrebocsátom, György bácsikám és családja igazán szívélyes vendéglátónak bizonyult. Nyula kuzinom meglehetősen gigerli, de hát ilyenek ezek a pesti népek. Örökösen a ruházatukkal foglalatostkodnak, cicomázkodnak, e levél írása közben is az ifiúr éppen a redingotját igazgatja. A szalonbéli tükör előtt állva állandóan szajkózza: "...köstlich, köstlich..."

Zsuzsanna kuzinom sem különb. A szobájában álló sifonérral érzek, roskadásig van tőmve mindenféle finom holmival.

Hanem most nem ilyen csacsiságokra fecsérelném a papírost, sokkal inkább a millenniumi forgatagot és a látottakat méltatnám.

Pest-Buda déli részéből, György bácsi ferencvárosi otthonából indultunk. Ahogy a lovas kocsival áthajtottunk a városon, egyből megragadott az ez épületek klasszicista harmóniája, és az egész környezete: telis tele különböző fákkal. A nagybácsi nem lakik messze a Dunától, azt ígérte ma kísétálunk oda is, és megmutatja a környéket. Ahogy elindulunk a lombok

árnyékában, egy forgalmas út keresztez minket. A túloldalon egy hatalmas színes épület virít. György bácsi mosolyogva meséli, ez a frissen nyílt Iparművészeti Múzeum, ahol a magyar kézművesek állíthatják ki portékájukat. Látnia kellett volna a cserpeket, Zsolnay porcelánból készültek, hogy egzotikus hangulatúvá varázsolják, ezt az amúgy is kevert stílusú épületet. György bácsi építészet iránti rajongása mindig előjön, foglalkozása letagadhatatlan.

Összekarolva haladtunk tovább az Üllői úton. Bácsikám ragaszkodott hozzá, hogy ez alkalommal szemügyre vegyem a Magyar Nemzeti Múzeumot, amit egy hosszabb séta után a Kálvin térről meg is láttunk. Mesés szép épület, görög stílusú korinthiszi oszlopokkal, homlokzatán timpanonnal. Levelem írásánál tervezőjének nevére nem emlékszem, de kétség sem fér hozzá, mesés munkát végzett.

Szerencsémre megengedhettük magunknak, hogy egyfogatú lovas kocsin folytassuk utunkat, mely egészen a Lánchidhoz vezetett. A hid pesti oldalán megálltunk egy pillanatra a Tudományos Akadémia előtt, hogy magunkba szippanthassunk egy kis történelmet és kultúrát, de sajnos a nagy díszterem látogatása csak kilenc órakor kezdődött. Széchenyi és Deák szobrára előtt egy perces néma csenddel tisztelegtünk.

Sokat hallottam, és olvastam már a méltán híres oroszlánokról, de legmerészebb álmaimban sem gondoltam volna, hogy ilyen csoda kerül a szemem elé. A hidon áthaladva megcsodálhattam Budapestet tetőtől-talpig. Minden szeglete csak úgy szikrázott, és az ember azt sem tudta hova nézzen. Mikor átértünk a budai oldalra szemben találtam magam a hatalmas alagúttal, ami Buda hegyei alatt húzódik. Bár megmutathatnám neked, drága Anyám milyen érdekes, ahogy budai épületek között tátong egy hatalmas lyuk, ilyet odahaza nem lehet látni.

Mikor a Budai várhoz értünk igencsak meglepődtem. Még azelőtt soha nem láttam ilyen hatalmas épületet, hiszgyen nekem Mama, ide az összes környékbéli elfért volna pereputtyostúl. Elkalandoztam, hogy bárcsak a királyi családból szármagnék, és akkor én is lakhatnék ilyen mesebeli helyeken. Nagybátyám elmesélte, hogy az ünnepségek ideje alatt ide fog jönni a királyi család és itt található a Szent Korona is.

Az épületnek roppant érdekes a kialakítása.

A múltban való barangolás után hajóra szálltunk. A Duna folyam látványa már magában is egy csodálatos élmény volt, de amint elhagytuk a szárazföldet és szabad belátásom lett mindkét partra, úgy éreztem része lettem a városnak. Ahogy

a nyugodt hullámok ringattak, az emberek csupán aprócska hangyáknak tűntek, körülölelve a Parlament épületét. Maga az Országház már alapjaiban hatalmas, alig látszódtott az óriási állványok között. György bácsinak hála betekintést nyerhettem a befejezett parlament tervrajzába, amit még Steindl Imre adott személyesen a nagybátyámnak. Sajnálattal közlöm kedves Mama, hogy még képeslapokat nem árulnak erről az épületről. A látvány teljesen a fantáziánkra van bízva. Hajónk a Margithid felé haladt tovább. Csodás, ahogy a hosszú híd épp csak kecsesen érinti a szigetet.

A gőzhajóval megérkezünk a Margithidhoz. Innen folytattuk tovább utunkat a Lipót körúton. Az út alatt a baloldalon volt szerencsém megcsodálni a Vígszínházat, ami a hidtől nem messze épült, közelében a lávasútnak és a villanyosnak, a főváros két fő közlekedőeszközének. "Az épület maga kívülről nem sokat mutat, szép arányú, barokk stílusú. Minden oldala hosszúkás, főbejárója a Lipót körútra néz, oldalt a királyi páholyhoz vezet út." - mesélte a bácsikám és még azt is megígérte, ha legközelebb Budapesten járok, akkor elvisz engem is egy alkalommal a Vígszínházba. A Lipót körút egyenesen a Berlini térig tart ahol a város első pályaudvara, a Nyugati pályaudvar található. Szavakkal nem tudom leírni

milyen varázslatos látványt nyújt, a sajnos még alakítás alatt álló Berlini téren.

Soha nem gondoltam, hogy egyszer a saját szemeimmel láthatom a nagy Royal Szállodát. Minden részlete olyan gyönyörű volt. Ugyan csak három napja az ünnepélyes megnyitónak, de már most bejárta Európát a hír, hogy olyan hotel épült, aminek Párizsban, vagy Londonban sincsen párja. Szerencsémre nem csak kívülről csodálhattam meg. György bácsinak egy külföldi barátja szállóvendégként volt itt, így úgy jártam-keltem a szállodában, mintha egy lennék a gazdag vendégek közül. Sok délceg fiatalember vetett rám egy félmosolyt, de a szálloda szépsége elvonta róluk a figyelmemet. Miután György bácsi bemutatott barátjának elindulhattunk megcszemlélni a hotelt. Először körbe jártuk a földszintet, ahol irodai helyiségek, a nagy díszes előcsarnok helyezkedett el, valamint néhány pesti és bécsi telefonfülke. Hallottam mendemondákat a hercegi lakosztályokról, amik az első emeleten vannak, de oda Istennek eléggé föl kellene vinnie a dolgunkat, hogy bejuthassunk. Azért fölmentünk, az egyik személyfelvonóval (képzelve kettő is van az épületben) az első emeletre, én pedig titkon reméltem, hogy lesz szerencsém bepillantást nyerni az aranyéletbe. Ugyan lakosztályt nem

láttam, de egy csodaszép bálterem tárult a szemünk elé.

Kögrest béli ruhába képzeltem magamat és arról

ábrándoztam, hogy táncra perdülök egy jóvágású úriemberrel.

Szinte hallottam Édesapám hangját, amint megfed gyermeketeg

viselkedésem láttán. Az épületben mindenfelé mahagóni

bítonzat, csak úgy árad belőle a finom elegancia és

gazdagság. Ennél feljebb sajnos nem mehettünk, ezért

visszatértünk az udvarra, amelynek mindkét végében kávézó áll.

Vendégeiket az esőtől üvegburkolat védi.

Repestem az örömtől mikor a nagybátyámmal villanyosra

szállunk. Miután beszálltunk, igyekeztem az ablakhoz közeli

helyet foglalni, hogy az út alatt mindent láthassak. A

villanyos a Teréz körúton robogott végig, hatalmas palotaszorok

között. Megdöbbenve hallgattam nagybátyámat, aki közben

elmesélte, három évvel ezelőtt csak üres telkek álltak errefelé.

A Teréz körút átszeli a szintén palotákkal szegélyezett

Andrássy utat. Kettejük találkozásán található, a Nyolcszög

tér, ami eddigi tapasztalataim szerint a legszebb tér. Utólag

megkérdeztem, nevét a nyolcszöget képző épületek sarkairól

kapta. A földszinten megannyi üzlet követte egymást.

Alant átfűrt és fent összedrótózott, közlekedési vonala van

Budapestnek, ilyen még a párizsiaknak sincsen. A földalatti

peronokhoz díszes lépcsőházakon sétáltunk le. A peronok tágasak falait majolikatégla borítja. Őszinte csodálkozással bámultuk a jelenlévőkkel a földalatti elektromos vasutat. A kocsik meglepően szép kiállításúak. Az egyetlen padsor ellipszis alakú és akár 28 embernek szolgálhatott ülőhelyül. Hát nem csodálatos? A vezető helye külön részben elől és hátul helyezkedik el. Sebessége pedig lenyűgöző 40 kilométer óránként. A viteldija pedig csekély 20 fillér.

Amikor az Andrássy-úthoz érkeztünk, alig lehetett mozdulni. Úgy tűnt, az összes közelfekvő megyékből, városokból és falvakból fölsereglettek az emberek. Mindenfelé szekerek, fiákerek, hintók és konflisok. A morajtól lassan már semmit sem lehetett hallani. A cipőkopogások, a vasabroncsos kerekek zörgése, a kiáltozás minden más hangot elnyomott. A bácsinak felismerés csillant galambszürke szemében, innentől már csak lábon utazhatunk tovább. Fekete egyenruhás rendőrök sorfala szabott gátat az embertömegnek.

Lassan a Városliget felé tartó királyi menet is megjelent. Elöl haladtak a császári dragonyosok, utánuk a kék dolmányos magyar huszárak. A királyból nem sokat láttam, de a duruzsolásból azt hallottam ki, hogy még Ferenc József is mosolygott.

Kötött léggömbben állva még a Vajdahunyad várát, a Városligetet, illetve a főkaput is megszemlélhettük.

Ahogy áthaladtunk az Andrássy-úton szinte el sem hittem, hogy mindez milyen újonnan épült mitöbb itt a mi szerény kis hazánkban áll. Bármelyik párizsi boulevard-nal vetekszik szépsége. A gyönyörű Műcsarnok, a csodálatos Zeneakadémia, az Országos Mintarajztanoda. Operánknak pedig lehet, hogy nem jutott külön tér, mint másoknál, azonban monumentalitása bőven eléri, hanem meghaladja a többiét.

Őszintén megvallva kedvet kaptam a művészetekhez.

Este betértünk a Vigadóba. Még szerettem volna nézni az Operaházat is, de sajnos arra már nem volt időnk, de

nagybátyám azt mondta nem bánom meg, hogy eljövünk ide a Vigadóba. Igaza is lett. Amilyen élet volt ott, mint a

mésékben. Kaptam nagybátyám feleségétől egy gyönyörű ruhát, amiben tetszeleghettem az estén. Lovas hintával vonultunk be.

Mikor a koncert megkezdődött olyan volt mintha egyedül lettem volna, csak a zene és én. Pár percrek tünt az egész,

de közben másfél óra volt. Vége lett. Szerintem ennél jobb élményem még nem volt. Utána elmentünk a Duna-parttra

még egy kicsit sétálni és beszélni.

Este betértünk a Vigadóba. Ezt az élményt szánta a bácsi a nap fénypontjának. Ezelőtt, mint azt Ön is tudja drága anyám csak odahaza volt szerencsém bálon részt venni, de sejteti, hogy az csak gyenge mása a pesti báloknak. Hála a bácsi előkelő rangjának megjelenésünk lehetséges volt, így saját szememmel is megcsodálhattam Pest első újkori kőburkolású épületét. Éreztem, ahogy belepírulok a figyelembe, ami hirtelen ránk szegeződött, mikor a fiákerünk megérkezett a vörös szőnyeggel borított lépcső elé. Bejárta a hatalmas teret az emberek csacsogása, ahogyan a hölgyek illedelmesen legyező mögé bújva társalogtak figyelve minden mozdulatukra. Ó mama bár látná azt, amit én láttam: a lépcsőn fellibbenve, éppúgy ahogy az úri hölgyek tesszik, egy hatalmas színpompás festmény tárult a szemem elé. A sárgás, arany hatású falakon magyar legendákat ábrázoló freskókat láthattam, a mennyezeten közepén üvegtető tette lehetővé a természetes fényforrást, de ezen kívül számos modern gázlámpa fénye borította be a hatalmas bálteret. Nagybátyám karján sodródtam fel a tömeggel, talpalatnyi hely nem volt, így alkalmam sem nyílt bámészkodni. Felérve az első emeletre két ajtó is nyílt a bálterembe, de rangunktól fogva csupán a deli ajtó állt nyitva számunkra. Az impozáns teremtől még a lélegzetem is

elakadt, pompás ruhakölteményekben illegő emberek, amíg a szem ellát. Első pillantásra a fal márványnak tűnt, de ahogy közelebb léptem, bebizonyosodott, hogy csupán a sárga egy megtévesztő árnyalata. A zene hangját követve rábukkantam a zenekarokra, amelyek a terem három pontjában helyezkedtek.

Mikor felnéztem kazettás mennyezetre megláttam a szemet gyönyörködtető csillárt, aminek megannyi gázlámpája emelte ki az aranyozás szépségét. Míg én elmerültem a színes kavalkád izgalmában, az idő alatt György bácsi az ország első rácsos vasgerenda tartójáról áradozott.

Álmomban sem gondoltam volna, hogy ellátogathatok az ezernyi koncert, játékonysági bál és művész estély színhelyére.

Még el sem jutott a tudatomig, hogy olyan helyeket volt szerencsém látni, mint a vár, vagy a Nemzeti Múzeum.

Férem Édesanyám, mihamarabb írja meg felgyógyult-e öcsém a meghülésből! Írta a tablat, hogy nagy vihar volt felénk, elverte-e a kedvenc muskátlimat?

Egerszer csókolja szerető leánya,

Juliana

Budapest, 1896. május havának 3. napján